

Handleiding Open Access en Creative Commons

In je eigen onderwijs kun je gebruik maken van materiaal van anderen, zoals leermiddelen, video's, foto's of tijdschriftartikelen. Controleer altijd onder welke voorwaarden je dit materiaal mag gebruiken, want je hebt te maken met het [auteursrecht](#). De Open Access en Creative Commons bewegingen maken de afwikkeling hiervan een stuk gemakkelijker.

Wat is Open Access?

[Open Access](#) is een initiatief vanuit de academische wereld (hogescholen en universiteiten) om iedereen vrije toegang te geven tot wetenschappelijke informatie, zonder dat er kosten in rekening worden gebracht. Uitgevers, onderzoeks- en opleidingsinstituten brengen dit in praktijk door hun full-tekst-publicaties steeds vaker gratis aan te bieden in vrij toegankelijke databanken. Vanuit de elektronische leeromgeving (elo) link je naar publicaties in dit soort databanken.

Wat is Creative Commons?

Ook [Creative Commons](#) (CC) is een initiatief dat het correct omgaan met het auteursrecht gemakkelijker maakt. De maker van een publicatie onder een Creative Commons-licentie geeft namelijk vooraf toestemming voor het hergebruik van die publicatie. Dit gebeurt door middel van een zogenoemde Creative Commons-licentie, die je in de bewuste publicatie aantreft. Er zijn [verschillende varianten](#). Je hoeft geen contact meer op te nemen met de maker of de uitgever. Je herkent een Creative Commons-licentie aan bijvoorbeeld het volgende symbool:

Wat betekent Open Access en Creative Commons voor het (politie)onderwijs?

- Aan het gebruik van Creative Commons materiaal kunnen voorwaarden worden gesteld. Let dus op welke Creative Commons-licentie verleend is en welke [voorwaarden](#) daaraan verbonden zijn. Wat mag wel en wat mag niet?
- Het kan voorkomen dat een Creative Commons-licentie onrechtmatig verleend is. De licentie is dan verleend door iemand anders dan de rechtmatige eigenaar. Als je aanwijzingen hebt dat dit het geval is, gebruik het materiaal dan niet of vraag advies aan het AIP.
- Bij het gebruik van een Open Access publicatie hoort het gebruiksrecht: er is toestemming van de makers waardoor gebruikers de gedeelde informatie ook kunnen en mogen gebruiken voor eigen doeleinden. (Snijders, vakblog 12 september 2017)
- Vermeld altijd de bron!

Hoe zoek je naar Open Access en Creative Commons materiaal?

Een selectie van relevante zoekmachines:

[Base](#): doorzoekt wetenschappelijke archieven, de grootste Open Access-zoekmachine

[Creative Commons](#): voor foto's, afbeeldingen, muziek en YouTube video's met een Creative Commons-licentie

[DOAB](#): geeft een overzicht van *peer reviewed* e-books gepubliceerd in Open Access

[DOAJ-search](#): geeft toegang tot artikelen die in Open Access tijdschriften zijn gepubliceerd

[NARCIS](#): zoekmachine voor de Nederlandse wetenschappelijke publicaties

[OAster](#) geeft toegang tot wetenschappelijke archieven met o.a. preprints

[OATD](#): geeft toegang tot proefschriften en doctoraalscripties, afkomstig van meer dan 800 universiteiten, colleges en onderzoeksinstituten wereldwijd

[Paperity](#): een Open Access zoekmachine (alle artikelen zijn op de site van de zoekmachine zelf te lezen en zijn full tekst doorzoekbaar).

[Vakblog Raymond Snijders](#): geeft toegang tot zoekmachines met rechtenvrije foto's

Hoe verwijst je naar CC-materiaal?

Als je een bron wilt vermelden, gebruik je de [APA-richtlijnen](#).

Wanneer je echter in een PowerPoint presentatie gebruik maakt van (bijvoorbeeld) een foto onder een Creative Commons-licentie, zal een beknopte vorm van verwijzen vereist zijn, en geldt de volgende wijze van noteren:

CC by [naam van de fotograaf] , of anders de hele url.

N.B. Het voordeel van deze manier van verwijzen is dat direct zichtbaar is, hoe de auteursrechten zijn geregeld.